GIÁO DỤC VĂN HÓA CHÍNH TRỊ HỒ CHÍ MINH CHO SINH VIÊN

Bùi Thị Cần, Lê Thị Ngọc Ánh, Nguyễn Thị Thu Uyên
Trường Đại học Vinh

Tóm tắt: *Văn hóa chính trị Hồ Chí Minh thuộc phạm trù văn hóa chính trị mác xít, được phản ánh trong toàn bộ tư tưởng, sự nghiệp chính trị của Người; định hướng cho đường lối, chủ trương và hoạt động của Đảng, Nhà nước, các tổ chức chính trị, xã hội và các tổ chức quần chúng nhân dân Việt Nam. Bài viết tập trung trình bày một số nội dung giáo dục văn hóa chính trị Hồ Chí Minh cho sinh viên.*

Từ khóa: *Giáo dục, văn hóa chính trị, Hồ Chí Minh, sinh viên.*

HO CHI MINH CULTURAL AND POLITICAL EDUCATION FOR STUDENTS

Bui Thi Can, Le Thi Ngoc Anh, Nguyen Thi Thu Uyen
Vinh University

Abstract: *Ho Chi Minh's political culture belongs to the category of Marxist political culture, reflected in his entire ideology and political career; orienting the policies, guidelines and activities of the Party, the State, political and social organizations and mass organizations of Vietnam. The article focuses on presenting some contents of Ho Chi Minh's political culture education for students.*

Keywords: *Education, political culture, Ho Chi Minh, students.*

Nhận bài: 15/02/2025 *Phản biện: 10/03/2025* *Duyệt đăng: 13/03/2025*

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Văn hóa chính trị Hồ Chí Minh là VHCT cá nhân với tính cách là lãnh tụ chính trị của một dân tộc. Do vậy, cấu trúc của VHCT Hồ Chí Minh phản ánh mối quan hệ giữa các yếu tố có tính chỉnh thể về tư tưởng và hành vi chính trị gắn liền với cuộc đời, sự nghiệp chính trị của Người, biểu hiện qua nhân cách và các di sản chính trị mà Người để lại trong đời sống chính trị hiện thực. Sự nghiệp chính trị của Hồ Chí Minh là sự nghiệp giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp và giải phóng con người. Sự nghiệp đó của Người đã góp phần quan trọng đưa nhân dân lao động Việt Nam lên địa vị người chủ của đất nước và làm chủ vận mệnh của mình là một tiến bộ vượt bậc về văn hóa. VHCT Hồ Chí Minh có giá trị lý luận và thực tiễn sâu sắc không chỉ đối với nền VHCT Việt Nam, cán bộ, đảng viên mà còn có ý nghĩa quan trọng trong nâng cao ý thức chính trị của thế hệ trẻ, đặc biệt là sinh viên.

Sinh viên Việt Nam là tầng lớp trí thức trong xã hội, là thế hệ trẻ của đất nước, có tính tiên phong trong hầu hết các hoạt động. Họ là lực lượng hùng hậu với sức trẻ, năng động và sáng tạo, dám nghĩ, dám làm chính là một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước, hội nhập quốc tế. Vì thế, chăm lo, phát huy vai trò của sinh viên vừa là mục tiêu, vừa là động lực bảo đảm cho sự ổn định và phát triển bền vững của đất nước. Nghiên cứu giáo dục các nội dung VHCT Hồ Chí Minh cho sinh viên góp phần quan trọng cho mục tiêu đó.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm văn hóa chính trị Hồ Chí Minh

Văn hóa chính trị của mỗi cá nhân là sản phẩm của một nền VHCT, chịu sự chi phối, tác động bởi VHCT của cộng đồng, quốc gia nhưng cũng có vai trò nhất định trong việc bảo tồn, duy trì và phát triển VHCT của cộng đồng, quốc gia đó. Những cá nhân tiêu biểu như các lãnh tụ chính trị, danh nhân văn hóa, anh hùng dân tộc…thì VHCT của riêng họ không chỉ là sự hội tụ và tỏa sáng của VHCT truyền thống mà còn là nhân tố tác động, góp phần bổ sung và nâng tầm VHCT truyền thống của cả một cộng đồng, dân tộc lên một nấc thang mới, bước phát triển mới.

Từ các nghiên cứu đã công bố, VHCT Hồ Chí Minh được tiếp cận và trình bày tương đối toàn diện từ các thành tố, nội dung, cơ sở hình thành cũng như mục đích, ý nghĩa. Theo đó có thể hiểu: *Văn hóa chính trị Hồ Chí Minh là một hệ thống giá trị về tri thức, lý tưởng, niềm tin, phẩm chất, năng lực chính trị… được hình thành trong quá trình hoạt động chính trị của Người; là kết quả của sự vận dụng sáng tạo và phát triển văn hóa chính trị Mác - Lênin, sự tích hợp các giá trị văn hóa chính trị truyền thống dân tộc và nhân loại nhằm xây dựng một nền chính trị dân quyền.*

Văn hóa chính trị Hồ Chí Minh là phương diện nổi bật của văn hóa Hồ Chí Minh, bao gồm tổng hòa các giá trị về tư tưởng và hành vi chính trị mang tính Chân, Thiện, Mĩ mà Người sáng tạo ra trong suốt quá trình đấu tranh cho sự nghiệp giải

phóng dân tộc, giải phóng giai cấp và giải phóng con người trên lập trường giai cấp công nhân; là sự tích hợp, vận dụng, phát triển các giá trị văn hóa chính trị của dân tộc, nhân loại, và chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện cụ thể Việt Nam; được biểu hiện ở tư tưởng, hành vi và nhân cách chính trị mang đặc trưng riêng; có giá trị, ý nghĩa to lớn đối với sự nghiệp cách mạng của nhân dân Việt Nam và góp phần làm phong phú thêm các giá trị văn hóa chính trị của nhân loại.

Từ thực tiễn cách mạng Việt Nam gắn liền với những hoạt động cách mạng của Hồ Chí Minh đã cho thấy Người luôn có sự kết hợp một cách nhuần nhuyễn giữa chính trị và văn hóa, tạo nên nghệ thuật lãnh đạo Hồ Chí Minh, có sức lôi cuốn mãnh liệt đối với toàn Đảng, toàn dân, toàn quân nói chung. VHCT Hồ Chí Minh bao gồm các giá trị về tri thức, lý tưởng, niềm tin, phẩm chất, năng lực và hành vi chính trị mang tính chân – thiện – mỹ mà Người sáng tạo ra trong suốt quá trình đấu tranh cho sự nghiệp giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, giải phóng xã hội, giải phóng con người, đã, đang và sẽ tiếp tục dẫn đường, chỉ lối cho đội ngũ cán bộ, đảng viên và các chủ thể chính trị trong đó có sinh viên ở thời kỳ mới, giai đoạn mới.

Vì vậy, nghiên cứu giáo dục những nội dung VHCT Hồ Chí Minh cho sinh viên góp phần nâng cao ý thức chính trị của sinh viên, bồi dưỡng niềm tin chính trị và phát huy vai trò của họ trong quá trình bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng Cộng sản Việt Nam, xây dựng nền văn hóa chính trị Việt Nam trong tình hình mới.

2.2. Giáo dục những nội dung văn hóa chính trị Hồ Chí Minh cho sinh viên

Hệ thống các giá trị về tư tưởng, hành vi và nhân cách chính trị trong VHCT Hồ Chí Minh có mối quan hệ nội tại, tác động qua lại, chi phối lẫn nhau, vừa là tiền đề, vừa là điều kiện của nhau. Vì vậy, khi giáo dục cho sinh viên cần chú ý giáo dục sự thống nhất các nội dung đó để sinh viên nhận thức sâu sắc được đầy đủ, toàn diện VHCT Hồ Chí Minh.

Thứ nhất, nghiên cứu giáo dục cho sinh viên các nội dung về tư tưởng chính trị, niềm tin chính trị Hồ Chí Minh. Trong đó, tư tưởng chính trị là hệ thống các quan điểm lý luận về các vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam, từ cách mạng giải phóng dân tộc đến cách mạng XHCN.

Tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh được hình thành bởi những tri thức chính trị mà Người đã học hỏi, bồi dưỡng không ngừng. Tri thức chính trị là một trong những điều kiện cần và đủ để các cá nhân tham gia vào đời sống chính trị. Từ thực tiễn sinh động và nhiều tri thức đã tiếp thu được thông qua tư duy độc lập, tự chủ sáng tạo luôn chú tâm mục đích tìm đường đúng đắn để giải phóng dân tộc, đem lại độc lập tự do cho Nhân dân, Người đã rút ra những kết luận chính trị quan trọng, trở thành vốn tri thức chính trị phong phú, sâu rộng. Đồng thời tư tưởng của Người là sự kế thừa và phát triển những giá trị trong lịch sử tư tưởng chính trị của nhân loại, của văn minh chính trị phương Đông cũng như phương Tây.

Đồng thời phải chú ý đến giáo dục cho sinh viên về niềm tin chính trị. Văn hóa chính trị Hồ Chí Minh với một niềm tin chính trị son sắt tin vào con đường cách mạng, tin vào Nhân dân, tin vào chính mình để kiên định, vững vàng chèo lái con thuyền cách mạng Việt Nam giành lấy những thắng lợi vĩ đại. Vì vậy, giáo dục VHCT Hồ Chí Minh cho sinh viên cần giáo dục niềm tin chính trị Hồ Chí Minh, đó là niềm tin cộng sản kiên cường và có cơ sở vững chắc, có sức mạnh của chính nghĩa tất cả vì Tổ quốc, vì Nhân dân. Niềm tin chính trị của sinh viên ngày nay là tiếp tục kiên định, thực hiện cho được mục tiêu: Độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Xây dựng niềm tin cộng sản cho sinh viên là vấn đề quan trọng, là trách nhiệm của Đảng, Nhà nước và cả hệ thống chính trị, nhằm bồi dưỡng họ trở thành những người "vừa hồng", "vừa chuyên", đáp ứng yêu cầu sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Thứ hai, nghiên cứu giáo dục cho sinh viên các nội dung cụ thể về giá trị của hành vi chính trị Hồ Chí Minh. Hành vi chính trị của Người là toàn bộ những ứng xử trong quá trình tương tác với các yêu cầu, nhiệm vụ chính trị đáp ứng đòi hỏi của cách mạng, phù hợp với xu thế thời đại và nguyện vọng của quần chúng nhân dân. Các giá trị của hành vi chính trị như: Sự dấn thân vào quá trình đấu tranh chính trị đầy hiểm nguy, gian khổ vì độc lập tự do của Tổ quốc, vì hạnh phúc của Nhân dân; luôn kiên định mục tiêu, lý tưởng, chủ động khắc phục khó khăn để sống, để học tập và làm cách mạng; luôn đề cao và tôn trọng dân, lắng nghe dân, học hỏi dân; luôn tự giác nêu gương về đạo đức cách mạng: cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, lối sống giản dị, khiêm tốn, không tự ti cũng không tự cao, tự đại, không phân biệt sắc tộc, tôn giáo, tiếng nói, màu da trong giao lưu, hợp tác và đoàn kết quốc tế. Đó còn là sự khoan dung, độ lượng, tôn trọng các giá trị khác biệt, tôn trọng nhân phẩm con người.

Thứ ba, giáo dục cho sinh viên những nội dung về nhân cách chính trị Hồ Chí Minh làm điểm tựa vững chắc cho các em học tập, noi theo. Đó là những phẩm chất về ý chí, nghị lực, phương pháp,

phong cách, sự thống nhất giữa nói và làm, cùng những phẩm chất đạo đức cách mạng mà Người đã hình thành, rèn luyện và gương mẫu thực hiện. Đó còn là cách thức mà Người sáng tạo ra các giá trị tư tưởng và giá trị hành vi chính trị.

Trong bối cảnh hiện nay, những tác động nhiều chiều đối với sự phát triển của mỗi quốc gia và sự phát triển mạnh mẽ của khoa học, kỹ thuật, của giáo dục, văn hóa... đặc biệt là công nghệ số, trí tuệ nhân tạo đang đặt ra yêu cầu ngày càng cao đối với sinh viên. Điều đó đòi hỏi sinh viên Việt Nam phải không ngừng học tập, rèn luyện nâng cao văn hóa, trong đó có VHCT, là phát huy cao độ tinh thần độc lập, tự chủ, sáng tạo trong nhận thức, tư duy và hành động thực tiễn để làm chủ những thành tựu khoa học, công nghệ..., góp phần quan trọng vào bước phát triển nhanh chóng, bền vững của đất nước theo con đường mà Đảng, Bác Hồ và Nhân dân đã lựa chọn.

Chủ tịch Hồ Chí Minh kính yêu đã dành trọn cuộc đời mình cho sự nghiệp giải phóng dân tộc và xây dựng đất nước. Sự dấn thân, xả thân của Người trên hành trình đầy chông gai, hiểm nguy tìm con đường cứu nước, cứu dân vì hạnh phúc ấm no của Nhân dân, độc lập, tự do của dân tộc là tấm gương sáng ngời cho sinh viên Việt Nam về đức hy sinh, lòng quả cảm, tinh thần trách nhiệm trước vận mệnh của dân tộc. Và khi đã xác định rõ con đường cách mạng, Người đã quyết tâm thực hiện bằng được mục tiêu cách mạng đã vạch ra. Chính tinh thần đó giúp Hồ Chí Minh dự liệu mọi khó khăn và giải pháp vượt qua khó khăn, đáp ứng được đòi hỏi của dân tộc và đưa Việt Nam bước sang một trang sử mới đầy vẻ vang hiển hách. Vì vậy, sinh viên hiện nay phải quyết tâm theo đuổi mục tiêu lý tưởng, dám chịu trách nhiệm đối với sự nghiệp mình đang theo đuổi, dám chịu trách nhiệm với chính mình, không chùn bước trước khó khăn, không dấu dốt, mặc cảm, tự ti; quyết tâm phấn đấu vươn lên trong học tập, trong công tác; nêu cao lòng tự hào, tự tôn dân tộc, ý chí quyết tâm chiến thắng đói nghèo và lạc hậu, tình nguyện xây dựng đất nước phồn vinh, hạnh phúc.

Văn hóa chính trị Hồ Chí Minh có giá trị, ý nghĩa to lớn đối với cách mạng Việt Nam và cách mạng thế giới. VHCT Hồ Chí Minh vừa có tính dân tộc, vừa có tính nhân loại và mang đậm giá trị nhân văn sâu sắc. Vì vậy, khi giáo dục VHCT Hồ Chí Minh cho sinh viên cần chú ý làm rõ để sinh viên hiểu được sự thống nhất giữa tính dân tộc, tinh thần yêu nước, tính nhân loại và nhân văn cao đẹp trong VHCT Hồ Chí Minh.

III. KẾT LUẬN

Văn hóa không phải lĩnh vực đứng ngoài chính trị mà còn quan hệ mật thiết, phục vụ, thẩm thấu, làm cho chính trị trở thành khoa học, cách mạng và nhân văn. VHCT Hồ Chí Minh chứa đựng những nội dung và giá trị sâu sắc. Trong bối cảnh trên thế giới, khu vực cũng như trong nước đang đặt ra nhiều thời cơ và thách thức đối với đất nước ta, vì vậy nghiên cứu thấu đáo để học tập và thực hành theo VHCT Hồ Chí Minh là một yêu cầu cấp bách trước mắt vừa có tính chiến lược lâu dài, sẽ là yếu tố quan trọng để nâng cao hơn nữa tính VHCT cho đội ngũ cán bộ, đảng viên và nhân dân ta hiện nay. Từ đó, thúc đẩy hành động đúng đắn, tích cực không chỉ của cán bộ, đảng viên mà còn là của toàn thể nhân dân, đặc biệt đối với sinh viên tham gia vào thực hiện nhiệm vụ chính trị, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng ta và xây dựng đất nước phồn vinh, hạnh phúc.

Việt Nam với sự nghiệp đổi mới đất nước và hội nhập quốc tế đang mở ra cho sinh viên Việt Nam nhiều cơ hội, song cũng không ít thách thức. Để vững bước trên con đường thực hiện thành công công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế một cách bền vững, đòi hỏi SV phải được trang bị và tự vũ trang cho mình mọi mặt, trong đó văn hóa chính trị. Đó là một nhân tố vô vùng quan trọng, là nền tảng để họ phát huy vai trò là chủ thể chính trị, lực lượng xung kích sáng tạo, đội quân hậu duệ của Đảng và dân tộc trong thời đại mới. Trong bối cảnh đó, giáo dục VHCT Hồ Chí Minh cho sinh viên, làm cho họ thấm sâu những nội dung và giá trị VHCT của Người trong nhận thức, tình cảm, ý chí và hành động, tin tưởng một lòng son sắt vào sự lãnh đạo của Đảng, quyết tâm đi theo Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh kính yêu của dân tộc để nêu cao tinh thần, trách nhiệm trước Nhân dân và vận mệnh của dân tộc.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1]. Bộ Chính trị (2021), Kết luận số 01-KL/TW ngày 18/5/2021 về tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW của Bộ Chính trị (khóa XII) về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, Hà Nội.

[2]. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII,* Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tập I.

[3]. Nguyễn Minh Khoa (2016)*, Văn hóa chính trị Hồ Chí Minh với việc xây dựng văn hóa chính trị Việt Nam*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.

[4]. Nguyễn Hữu Lập (2016), *Văn hóa chính trị Hồ Chí Minh – Giá trị lý luận và thực tiễn,* Nxb Quân đội nhân dân.

[5]. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tập 4.

[6]. Hồ Chí Minh: *Toàn tập,* Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tập 10.